

Τ
Α
Κ
Λ
Α
Σ
Ι
Κ
Α

Μετάφραση: Δημήτρα Δότσι - Επίμετρο: Χένρι Τζέιμς

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛΕ
ΝΤ'ΑΝΟΥΝΤΣΙΟ

ΣΕΙΡΑ: ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΙΡΑΣ: Ηλίας Μαγκλίνης

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η νδονή**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Il Piacere

Από τις Εκδόσεις Mondadori, Μιλάνο 2013

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Gabriele D'Annunzio

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Δήμητρα Δότση

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Χρυσούλα Τσιρούκη

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ: Θάνος Κακολύρης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Εικόνας εξωφύλλου: Titus Group/Shutterstock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2558-0

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2559-7

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση | 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα | 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

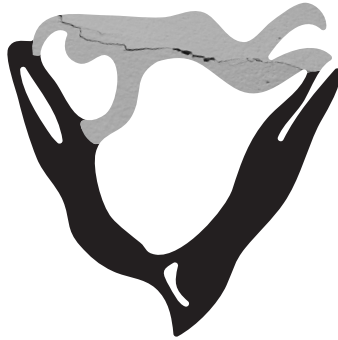
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 | Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛΕ
ΝΤ'ΑΝΟΥΝΤΣΙΟ

Η ΗΔΟΝΗ

Μετάφραση: Δήμητρα Δότση

Επίμετρο: Χένρι Τζέιμς

Τ Α Κ Λ Α Σ Ι Κ Α

Κάποτε ρώτησαν τον μεγάλο βιολοντσελίστα Πάμπλο Καζάλς αν θα μπορούσε να φανταστεί τη ζωή του ακούγοντας μόνο Μπαχ. «Όχι, δεν μπορώ να φανταστώ τη ζωή μου μόνο με τον Μπαχ», αποκρίθηκε. «Ωστόσο, δεν μπορώ να φανταστώ τη ζωή μου χωρίς τον Μπαχ».

Αυτό είναι το πνεύμα που πρεσβεύουν τα βιβλία της σειράς που κρατάτε στα χέρια σας: πως όσο κι αν περιπλανηθούμε ως αναγνώστες, υπάρχει μια ζωτική, αρχέγονη πηγή από την οποία δε θα πάψουμε να αντλούμε απόλαυση. Και αυτή η πηγή είναι το κλασικό – εν προκειμένω, η κλασική λογοτεχνία, οι μεγάλοι κλασικοί συγγραφείς.

Άραγε, το κλασικό μπορεί να είναι σέξι, για να χρησιμοποιήσουμε τη φρασεολογία του συρμού; Φυσικά και μπορεί! Τι σημαίνει όμως «κλασικό» – και τι επίσης σημαίνει «σέξι»; Λοιπόν, το κλασικό συμβολίζει το αιώνιο μέσα μας. Το κλασικό είναι πατρίδα, είναι φωλιά, είναι η εστία στην οποία πάντοτε επιστρέφουμε. Είναι αφετηρία και προορισμός ταυτόχρονα.

Το κλασικό όμως δεν είναι μουσειακό είδος, δεν είναι μαυσωλείο· αντίθετα, είναι ζωντανή, ρέουσα ύλη, πνευματική βιταμίνη, ελιξίριο ζωής. Γι' αυτό είναι και σέξι. Δηλαδή; Μα το αέναα ερεθιστικό, το λοξό, το ατμοσφαιρικό, το υγρό και παλλόμενο, ψίθυρος και κραυγή μαζί, αφρισμένο κύμα και γαλήνια θάλασσα συνάμα.

Η σειρά ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ, με νέες, σύγχρονες μεταφράσεις, κατατοπιστικά εισαγωγικά σημειώματα και επιλεγμένα επίμετρα, φιλοδοξεί να αναδείξει την ανάγνωση ως μια τέχνη της απόλαυσης. Διότι το κλασικό είναι πρόκληση και ίντριγκα μαζί.

Ηλίας Μαγκλίνης

Στον Φραντσέσκο Πάολο Μικέτι

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ.....	13
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	17
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΓΚΑΜΠΡΙΕΛΕ ΝΤ'ΑΝΟΥΝΤΣΙΟ	25

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

Κεφάλαιο 1.....	31
Κεφάλαιο 2.....	67
Κεφάλαιο 3.....	104
Κεφάλαιο 4.....	124
Κεφάλαιο 5.....	150

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κεφάλαιο 1.....	191
Κεφάλαιο 2.....	217
Κεφάλαιο 3.....	237
Κεφάλαιο 4.....	263

ΒΙΒΛΙΟ ΤΡΙΤΟ

Κεφάλαιο 1.....	313
Κεφάλαιο 2.....	342
Κεφάλαιο 3.....	372
Κεφάλαιο 4.....	413

ΒΙΒΛΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Κεφάλαιο 1.....	427
Κεφάλαιο 2.....	451
Κεφάλαιο 3.....	471
ΕΠΙΜΕΤΡΟ	477

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ποιητής, μυθιστοριογράφος, δημοσιογράφος, δραματουργός, στρατιωτικός, πολιτικός. Πολυδιάστατη και παράλληλα αμφιλεγόμενη προσωπικότητα, ο Ιταλός Γκαμπριέλε Ντ'Ανούντσιο σημάδεψε έντονα τόσο τη λογοτεχνική όσο και την πολιτική πραγματικότητα της Ιταλίας.

Γεννημένος στην Πεσκάρα το 1863, πρωτοεμφανίστηκε στα ιταλικά γράμματα σε ηλικία μόλις δεκαέξι ετών με την ποιητική συλλογή *Primo Vere*. Έκτοτε η αδιάκοπη λογοτεχνική του δραστηριότητα, που συνολικώς αριθμεί σαράντα έξι έργα, συνεχίστηκε με την έκδοση ποιητικών συλλογών και δύο τόμων με νουβέλες, μέχρι το 1889 οπότε και εκδόθηκε το πρώτο μυθιστόρημά του με τίτλο *Η ηδονή*, που θεωρήθηκε το αριστούργημα και η μεγαλύτερη εκδοτική του επιτυχία. Έναν χρόνο νωρίτερα, και συγκεκριμένα τον Ιούλιο του 1888, αποφάσισε να απεκδυθεί τον ρόλο του δημοσιογράφου και του κοσμικού χρονικογράφου, που εστίαζε στη ζωή και στα ενδιαφέροντα της αριστοκρατίας, και να αφοσιωθεί στη λογοτεχνία. Βυθισμένος στην ηρεμία της παλιάς μονής της Αγίας Μαρίας του Ιησού, στη Φρανκαβίλα αλ Μάρε, ιδιοκτησίας πλέον του αγαπημένου του φίλου και διάσημου ζωγράφου Φραντσέσκο Πάολο Μικέτι, ο Ντ'Ανούντσιο αφιέρωσε μερικούς μήνες, από τον Ιούλιο ως και

τον Ιανουάριο του επόμενου έτους, στη συγγραφή του αριστουργήματός του.

Με την *Ηδονή* και τον πρωταγωνιστή της Αντρέα Σπερέλι, ο συγγραφέας εισάγει στα ιταλικά γράμματα έναν νέο τύπο λογοτεχνικού χαρακτήρα, τον εστέτ αριστοκράτη, με τον οποίο «αντήχησε στην ιταλική λογοτεχνία μια νότα ξένη ως τότε, ηδονιστική, άγρια, παρακαμιακή», όπως επισημαίνει ο Ιταλός φιλόσοφος και ιστορικός Μπενεντέτο Κρότσε. Ο Αντρέα Σπερέλι, κόμης Φιέσκι ντ'Ουτζέντα, «ο τελευταίος απόγονος ενός πνευματικού γένους», θα μπορούσε να είναι σχεδόν συνομήλικος του Ντόριαν Γκρέι, ήρωα του Όσκαρ Ουάιλντ, αλλά και δυνάμει «αδελφός» του Ντεζ Εσέντ, ήρωα του Ζορίς Καρλ Υσμάν, στο μυθιστόρημά του *Ανάποδα*. Μεγαλώνει με τον πατέρα του, για τον οποίο η ομορφιά είναι ο άξονας γύρω από τον οποίο περιστρέφεται η τέλεια ζωή, κι έτσι λοιπόν τον ωθεί προς την τέχνη και τον κλασικισμό. Ο νεαρός Σπερέλι, στερημένος από μια σταθερή μητρική φιγούρα στη ζωή του, ζει στο Παλάτσο Τζούκαρι, ένα μέγαρο της Ρώμης, χτισμένο στα τέλη του 16ου αιώνα. Η Ρώμη της *Ηδονής* είναι η Ρώμη της βασιλείας του Ουμπέρτο Α', μια πόλη εκλεπτυσμένη, ηδονοθηρική, φιλήδονη και αισθησιακή. Περιστοιχισμένος από εξαιρετα έργα τέχνης, πολύτιμα και λαμπερά διακοσμητικά αντικείμενα, ο Αντρέα ζει ουσιαστικά για να απολαμβάνει τον εγκλωβισμό του στο ατέρμονο κυνήγι της ηδονής, την οποία αποζητά παντού, ακόμα και στην ίδια της την ψευδή αντανάκλαση. Τυφλωμένος από τον έρωτά του για τη γοητευτική Έλενα Μούτι με τον τρυφηλό, λάγνο βίο, την προβάλλει στην καλοκάγαθη Μαρία Φέρες, που την εκμεταλλεύεται, ενώ ταυτόχρονα φλέγεται για τον έρωτα της Έλενας.

Πόθος και στόχος του νάρκισσου και εγωπαθούς Αντρέα είναι η ελευθερία: η ελευθερία τού να αγαπά και να κατέχει με τους

δικούς του όρους. Μια ελευθερία αυτοκαταστροφική, που τον παγιδεύει σε δρόμους χωρίς επιστροφή, όπου παραμονεύει η άβυσσος.

Ο Ντ'Ανούντσιο, ο Vate (προφήτης) της ιταλικής λογοτεχνίας, όπως τον έχουν αποκαλέσει, αφουγκράζεται και επεξεργάζεται τις επιθυμίες και τους φόβους της εποχής του μέσα από το alter ego του, τον Αντρέα Σπερέλι, και ταυτόχρονα επικρίνει την κενότητα, τη ρηχότητα και τη λάγνα ματαιοδοξία της αστικής τάξης, αλλά και την κρίση των αξιών και των ιδανικών της αριστοκρατίας. Μέσα από μια υψηλών προδιαγραφών επιτηδευμένη γλώσσα, γεμάτη αναγωγές και αντιμεταθέσεις, ο συγγραφέας εμπνέεται από την ευρωπαϊκή λογοτεχνία της εποχής του (λόγου χάριν από τα μυθιστορήματα των αδελφών Γκονκούρ, τα *Άνθη του κακού* του Μποντλέρ, τη *Σαλαμπό* του Φλομπέρ), αλλά κυρίως από τους ποιητές και συγγραφείς του παρελθόντος. Δεν είναι τυχαίες άλλωστε οι συνεχείς του αναφορές στον Πετράρχη, τον Γκαίτε, τον Σέλλει ή τον Φιρεντσουόλα.

Ως τυπικός δανδής, ταγμένος στον αισθητισμό και τον ηδονισμό, ο ήρωας του Ντ'Ανούντσιο δεν μπορεί να ζήσει μακριά από την τέχνη και τη μουσική που διαπνέουν όλο το μυθιστόρημα, καταλαμβάνοντας πρωταγωνιστικό ρόλο.

Η ηδονή είναι ένα μυθιστόρημα που θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε μπαρόκ, ένα μυθιστόρημα που βρίθει φράσεων από τη λατινική, γαλλική, αγγλική, γερμανική και αρχαιοελληνική γραμματεία και αντικατοπτρίζει την ευρύτατη κουλτούρα και την απaráμιλλη επιδεξιότητα του Ιταλού συγγραφέα, μεταφέροντας τον αναγνώστη σε μια εποχή που οδεύει στην ηθική πτώση, στην παρακμή.

Δήμητρα Δότση

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Για τι πράγμα μιλάμε όταν μιλάμε για επιθυμία;

*P*ost coitum omne animal triste est, έλεγε ο Λατίνος γιατρός Κλαύδιος Γαληνός. Μετά τη συνουσία κάθε ζώο μελαγχολεί. Έζησες κάτι έντονο, ό,τι πιο έντονο, παθιασμένο, τρυφερό και άγριο μπορεί να ζήσει ένας άνθρωπος – και μετά; Ορισμένως κάποτε, απομένεις με μια παγερή αίσθηση: αυτό ήταν όλο; Πού χάθηκε η στιγμή της πληρότητας που αισθάνθηκα για λίγο, για τόσο λίγο; Πώς έγινε και εξαφανίστηκε και τώρα βρίσκομαι και πάλι αντιμέτωπος με τον εαυτό μου;

Οι Ρωμαίοι κάτι ήξεραν από ηδονές και οδύνες, από την παρακμή του έκλυτου βίου, από το δίκικο μαχαίρι της αποθέωσης των αισθήσεων με κάθε τίμημα. Ο Γκαμπριέλε Ντ' Ανούντσιο, φύσει και θέσει αισθησιαστής και ηδονιστής, προερχόταν από τους Ρωμαίους και, αν μη τι άλλο, τίμησε την «αιώνια πόλη», τη Ρώμη της εποχής του (αλλά ίσως και κάθε εποχής) στα βιβλία του, και βέβαια σε ένα από τα πιο γνωστά του μυθιστορήματα, την *Ηδονή*. Δεν τίμησε απλώς την πόλη και την ιστορία της αλλά τη Ρώμη ως εσωτερική κατάσταση, ως ένα αντιφατικό, οργιαστικό μα και σκιώδες εσωτερικό τοπίο. Κάτι ανάλογο είδαμε και πριν από λίγα χρόνια στην ταινία *Η τέλεια ομορφιά* του Πάολο Σορεντίνο,

όπου μια παρακμιακή, καταναλωτική πόλη-έρμαιο των ασίγαστων επιθυμιών των κατοίκων της συνυπάρχει με τη Ρώμη των αιώνιων αξιών, της αρχαιότητας και της Αναγέννησης. Η ζωή σε ένα αφόρητο σφιχταγκάλιασμα με τον θάνατο –κάθε ειδών θανάτους, μεγάλους και μικρούς–, και το αίσθημα που απομένει στο τέλος του φιλμ είναι αυτό του γλυκόπικρου.

Αντίστοιχα, το αίσθημα που απομένει στο φινάλε του μυθιστορήματος του Ντ'Ανούντσιο είναι ακόμα πιο σκοτεινό: η Ρώμη μέσα στην ψυχή του κεντρικού χαρακτήρα, του ηδονοθήρα Αντρέα Σπερέλι, παίρνει τη μορφή ενός σιωπηλού, εγκαταλειμμένου αρχοντικού που έχει ξεπουληθεί σε τοκογλύφους και εμπόρους. «Δεν υπάρχει χειρότερη δυστυχία από το να θυμάσαι σε καιρούς δυστυχισμένους την ευτυχία σου», είναι ο περίφημος στίχος του Δάντη και στον Σπερέλι ταιριάζει μάλλον γάντι.

Η ηδονή είναι βέβαια πολλά πράγματα μαζί: μυθιστόρημα πολύτροπο και πολυπρισματικό, κλασικό πια αλλά και πρόδρομος του ξέφρενου μοντερνισμού των αρχών του 20ού αιώνα, κείμενο μύησης και σπουδή πάνω στη σχέση βίου και τέχνης (ο μεν πρώτος σύντομος, η δε δεύτερη μακρά, όπως έλεγαν και πάλι οι Λατίνοι), αντιπροσωπευτικό δείγμα της εστέτ παρακμιακής ροπής που στη Μεγάλη Βρετανία άξιος εκπρόσωπός της θεωρήθηκε ο Όσκαρ Ουάιλντ.

Ωστόσο, εδώ θα θέλαμε να περιοριστούμε μονάχα σε μια έκφανση ή πτυχή του βιβλίου, και ειδικά στον αφροδισιασμό του Αντρέα Σπερέλι. Η πτώση που βιώνει στο τέλος της *Ηδονής* ο Σπερέλι, έπειτα από όλη αυτή την οργιαστική περιπλάνηση και περιδίνηση, θα μπορούσε να συγκριθεί με τη θλίψη, το εσωτερικό κενό που διαδέχεται τη σπασμωδική έκλαμψη του οργασμού. Για τον Σπερέλι όμως ο οργασμός δεν είναι μονάχα ένα πράγμα, δεν είναι απλώς κάτι σωματικό, βιολογικό. Είναι πρωτίστως κάτι υπαρ-

ξιακό: μια ιλιγγιώδης κορύφωση. Αλλά ό,τι πάει ψηλά πρέπει μετά να πέσει και χαμηλά.

Όσα φιγούρα αρχετυπικά, αν όχι και στερεοτυπικά, *larger than life* (από αυτούς τους νιτσεϊκούς υπερανθρώπους που θα εμφανιστούν στα κατοπινά βιβλία του Ντ'Ανούντσιο, οι οποίοι, εννοείται, ζούνε «πέραν του καλού και του κακού», με άλλα λόγια, η κατεστημένη ηθική είναι σαν να μην τους αφορά), ο Σπερέλι μετατρέπει σε κοσμοθεωρία και τρόπο ζωής την επιδίωξη της ομορφιάς και των απολαύσεων. Και όταν η επιθυμία γίνεται τόσο σφοδρή, όταν καταδυναστεύει όλο το είναι της ύπαρξης, καίγεται πολύ γρήγορα σαν πυροτέχνημα.

Μην έχετε όμως καμία αμφιβολία: δεν υπάρχει κάποιο βολικό ηθικό δίδαγμα στο τέλος της *Ηδονής*, η παραμικρή καταδίκη αυτού του τρόπου ζωής ή της κοσμοθεωρίας του. Θα το ζήσει – και το ζει – κι ας καταρρεύσει. Παραμένει αμετάπειστος, αμετανόητος, ορκισμένος πιστός των αισθήσεων και της αναζήτησης της αιώνιας ομορφιάς, ή αλλιώς της ζωής ιδωμένης μέσα από το πρίσμα της τέχνης: πώς μπορείς να κάνεις τη ζωή σου τέχνη, ως το τέλος, έως την τελευταία ρανίδα του αίματός σου. Μην έχετε λοιπόν αυταπάτες: ο Σπερέλι του Ντ'Ανούντσιο απέχει έτη φωτός, για παράδειγμα, από τον άλλο μεγάλο Ρωμαίο της ύστερης αρχαιότητας, τον Ιερό Αυγουστίνο.

Αυτή η κορυφαία μορφή της δυτικής χριστιανοσύνης, που έγραφε σαν σύγχρονος κοσμολόγος ή αστροφυσικός ή ψυχαναλυτής πάνω στο μυστήριο της μνήμης και του χρόνου, είχε το δικό της μερίδιο στο όργιο και το πένθος της ζωής. Η μητέρα του Ιερού Αυγουστίνου λεγόταν Μόνικα. Εξαιτίας της (ή χάρη σε εκείνη, ανάλογα πώς το βλέπει κάποιος), ο Αυγουστίνος εγκατέλειψε έναν βίο αφιερωμένο στις ηδονές. Γεννημένος το 354 μ.Χ., σπούδαζε στην Καρχηδόνα όταν σύναψε σχέση εκτός γάμου με μια

γυναίκα (μεταξύ πολλών άλλων δηλαδή), με την οποία απέκτησε έναν γιο. Η Μόνικα όμως αντέδρασε και ο Αυγουστίνος κάποια στιγμή ενέδωσε: έδιωξε γυναίκα και παιδί και αφιερώθηκε στη θεολογία.

Στις περίφημες *Εξομολογήσεις* του (ανατρέξτε στην εξαιρετική μετάφραση και επιμέλεια της Φραγκίσκης Αμπατζοπούλου, εκδ. Πατάκης, 1997), είναι αφοπλιστικός: «Ήμουν άρρωστος. Μου άρεσε ν' αγαπώ και ν' αγαπιέμαι· μου άρεσε όμως ακόμα πιο πολύ ο έρωτας του κορμιού. [...] Έτρεχα ασυγκράτητα στην ηδονή, λαχταρώντας να αιχμαλωτιστώ».

Αιώνες μετά τον Αυγουστίνο, τα πάθη της Τζο, της εμμονικής σε βαθμό ακραίο πρωταγωνίστριας του Λαρς φον Τρίερ στο πολυσυζητημένο *Nymphomaniac* (2014), ή του Μπράντον, του συναισθηματικά ανάπηρου Νεοϋορκέζου που υποδύεται ο Μίκαελ Φασμπέντερ στο *Shame* (2011) του Στιβ ΜακΚουίν, δείχνουν να απηχούν εκείνα του Αυγουστίνου – μείον τη θρησκεία, αν και οι θρησκευτικές ψυχικές εγγραφές είναι ανεξίτηλα εσωτερικά τατουάζ, πολιτισμικά αποτυπώματα που δεν αφορούν αποκλειστικά και μόνο πιστούς και θρησκόληπτους.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, τι ακριβώς εννοούμε όταν μιλάμε για επιθυμία ή για ανθρώπους που κατανοούν τον εαυτό τους σχεδόν αποκλειστικά μέσα από την εκπλήρωση της επιθυμίας (όπως ο Σπερέλι του Ντ'Ανούντσιο); Πώς διαχειριζόμαστε την επιθυμία όταν τα πάντα μέσα μας και γύρω μας νιώθουμε ότι πρέπει να βαπτίζονται ακατάπαυστα στην κολυμπήθρα της; Τι είναι αυτό που προσπαθούμε να επικαλύψουμε με την άμεση, ψυχαναγκαστική κατανάλωση της επιθυμίας; Ποιον μύχιο δαίμονα πασχίζουμε να ξορκίσουμε; Από την άλλη, γιατί να τη φιμώσουμε; Χάριν τίνος;

Ειδικά η σαρκική επιθυμία –που είναι μόνο μια πτυχή της συ-

νολικής στάσης ζωής του ήρωα του Ντ'Ανούντσιο – εντάσσεται στις λεγόμενες «χαμηλές απολαύσεις», καθότι το επίκεντρο της σεξισμικής δόνησης εντοπίζεται πάντοτε χαμηλά, ανάμεσα στα σκέλια. Εδώ, βέβαια, παραγνωρίζεται ο ζωτικής σημασίας παράγοντας του εγκεφάλου στην επιθυμία, στον ερεθισμό, στον οργανισμό ακόμα (ειδικά σε ό,τι αφορά τις γυναίκες – οι άνδρες είναι κάπως πιο... «υδραυλικά» πλάσματα), ενώ δε θα πρέπει να παραλείψουμε να πούμε ότι τα κύματα της επιθυμίας απλώνονται σε όλο τον χάρτη του σώματος – χώρια ότι πηγάζει από αυτή την εσωτερική μαύρη τρύπα του καθενός μας, το ασυνείδητο, το οποίο βρίσκεται ακόμα πιο βαθιά και από το υποσυνείδητο. Ο χαρακτηρισμός πάντως περί «χαμηλών απολαύσεων» (ή όπως το άλλο «ζώδη ένστικτα») σαφώς και φέρει ένα ηθικό (αν όχι ηθικολογικό) βάρος το οποίο επηρεάζει πτυχές της σκοτεινής σφαίρας της υπαρξιακής αγωνίας. Όχι τυχαία, λοιπόν, μετά την πλήρωση της επιθυμίας, μπορεί όντως ένα αγκάθι να φυτρώσει μέσα μας: σαν η ηδονή να πήρε ένα κομμάτι μας φεύγοντας, ένα μικρό πένθος. Σαν κάτι να χάθηκε στην πορεία, όπως η άμμος ανάμεσα στα δάχτυλα.

«Η φύση μάς γελοιοποιεί», γράφει ο Σάιμον Μπλάκμπερν, καθηγητής φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ. Και συνεχίζει: «Είμαστε μαριονέτες των ορμονών και των γενετικών προγραμμάτων μας. Όμως, η φύση μάς ανταμείβει και με ηδονή. [...] Εκείνη γέννησε τη λαγνεία, αλλά εναπόκειται σε εμάς και στη σχέση μας με τον κόσμο πώς θα περπατήσουμε στα φιδίσια μονοπάτια της» (Simon Blackburn, *Τα Επτά Θανάσιμα Αμαρτήματα: Λαγνεία*, μτφρ. Δ. Ρισσάκη, εκδ. Νεφέλη, 2005).

Μιλώντας με σημερινούς όρους, θα μπορούσαμε άραγε να πούμε ότι ο Σπερέλι του Ντ'Ανούντσιο είναι ένα άτομο που πάσχει από «εθισμό στο σεξ» (sex addiction) πολύ πριν επινοηθεί ο

όρος; (Σε εκείνες τις εποχές, τέλη του 19ου αιώνα, οι ερωτομανείς άνδρες έπασχαν από «σατυρίαση», ενώ οι γυναίκες που απλώς και μόνο εκδήλωναν την επιθυμία τους καταδικάζονταν ως «νυμφομανείς»). Η απάντηση σε αυτό το μάλλον περιεργο ερώτημα είναι και ναι και όχι. Όπως ήδη είπαμε, η εμμονή του Σπερέλι δεν είναι η σωματική επαφή καθεαυτή αλλά αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα μιας καθολικής επιθυμίας για τα πάντα: μουσική, λόγος, εικόνα, στίλ, τροφή, ενδυμασία, διακόσμηση, αρχιτεκτονική – όλα διυλίζονται μέσα από το φίλτρο του αισθητικού, αλλιώς η ζωή δεν έχει νόημα. Και όταν όμως έχουν όλα αυτά πληρωθεί, και πάλι η ζωή μοιάζει με ένα κενό που ρουφάει τα πάντα – η μοίρα των λεγόμενων μεταιχμιακών ή οριακών ατόμων, σύμφωνα με τους ψυχαναλυτές: δίχως μια διαρκή ένταση, κορυφώσεις κάθε είδους, ελλοχεύει ο τρόμος της κατακρήμνισης σε ένα νοητό, εσωτερικό κενό. Ο Σπερέλι, παρά την ηδονοθηρία του και το ότι, γι' αυτόν, η πιο όμορφη γυναίκα είναι πάντοτε η επόμενη, μοιάζει περισσότερο με ένα μεταιχμιακό παρά με ένα σεξουαλικά εθισμένο άτομο.

Σύμφωνα με τους ειδικούς περί σεξουαλικού εθισμού, το σεξ (είτε ως πράξη είτε ως φαντασίωση και ερεθισμός) είναι μια διεργασία μέσω της οποίας ο ανθρώπινος εγκέφαλος εκκρίνει δύο ουσίες, την ντοπαμίνη και τη σεροτονίνη, που προκαλούν συνολική διέγερση, ευφορία, είναι ένα είδος έκρηξης αδρεναλίνης, η οποία όμως δεν ταυτίζεται κατ' ανάγκην με το κυνήγι του οργασμού. Χωρίς να το γνωρίζουν, οι σεξουαλικά εθισμένοι αποβλέπουν σε αυτή την έκκριση των δύο ουσιών, οι οποίες, λένε κάποιοι σεξολόγοι και ψυχίατροι, είναι πολύ πιο εθιστικές από την ηρωίνη και την κοκαΐνη. Για τον Σπερέλι, η ντοπαμίνη και η σεροτονίνη του δεν περιορίζονται στις σαρκικές απολαύσεις αλλά στην αντίληψη της ζωής ως μιας ανάγκης/επιθυμίας για απόλαυση και αισθητική τέρψη.

Γι' αυτό και, σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο μυθιστόρημα, δε θα έπρεπε να περιορίσουμε την κουβέντα στην ερωτική επιθυμία, ή, πολύ περισσότερο, στη λαγνεία, που είναι κάτι ακόμα πιο ειδικό. Η επιθυμία είναι μυστηριώδης, θολή μέσα στη σφοδρότητά της, διστακτική μέσα στην πυρετική έντασή της, φρένο γκάζι διαρκώς. Κυρίως, πώς είμαστε τόσο σίγουροι ότι είναι επιθυμία και όχι ανάγκη; Η επιθυμία ανακουφίζει σαν παυσίπονο που δρα άμεσα, όπως όμως κάθε παυσίπονο, η δράση της είναι περιορισμένη αν ο πόνος δεν είναι επιφανειακός, περιστασιακός.

Στην καλύτερη στιγμή της, η επιθυμία, όταν δεν είναι ένα τυφλό, «αυτιστικό» συναίσθημα που εκκινεί από το εγώ και καταλήγει πάλι στο εγώ αλλά μια ουσιαστική «συνομιλία» ανάμεσα σε δύο ανθρώπους, είναι κάτι που και πάλι σχετίζεται, έστω και έμμεσα, με την απώλεια, με το έλλειμμα, με το τραύμα. Όπως έχει δείξει ο μεγάλος θεωρητικός της τέχνης (και έξοχος μυθιστοριογράφος του 20ού αιώνα) Τζον Μπέργκερ, η (αμοιβαία) ερωτική επιθυμία είναι πάντοτε μια πλοκή, ενέχει μια συνωμοσία ανάμεσα σε δύο ανθρώπους. «Το σχέδιο», γράφει ο Μπέργκερ, «είναι να προσφέρεις στον άλλο μια ανάπαυλα από τον πόνο του κόσμου». Για τον Μπέργκερ, η επιθυμία είναι αδιανόητη δίχως το τραύμα. «Εάν υπήρχαν στον κόσμο άνθρωποι δίχως τραύματα, θα ζούσαν δίχως επιθυμία».

Ας το πάρουμε κάπως αλλιώς: ενδεχομένως να είναι σημάδι των καιρών, αλλά ας αναλογιστούμε τι κόπο καταβάλλουμε μόνο και μόνο για να νιώθουμε στοιχειωδώς καλά, για μια ελάχιστη ψυχική ανακούφιση: κάνουμε ψυχανάλυση, ψυχοθεραπεία ή group therapy για να είμαστε απλώς καλά. Κάνουμε γιόγκα, τσίτσι, πιλάτες, γυμναστικές κάθε τύπου για να είμαστε απλώς καλά. Ιστιοπλοΐα, αναρρίχηση, διαλογισμό, εναλλακτικές δίαιτες, χημικές δίαιτες, πολεμικές τέχνες, αναδρομές σε προηγούμενες

–λέμε τώρα– ζώες, μόνο και μόνο για να είμαστε στοιχειωδώς ήρεμοι. Όλοι αποζητούμε σχεδόν με απόγνωση μια αίσθηση σταθερότητας και διάρκειας. Είναι βέβαια το μόνο που δε θα μας προσφέρει η επιθυμία που γεννά κι άλλη επιθυμία, και άλλη έπειτα από αυτή και πάει λέγοντας. Στην ουσία, η επιθυμία γίνεται εργαλείο προκειμένου να εξορκιστούν τα «φαντάσματα», μετατρέπεται σε απαραίτητο συστατικό για να αισθανθεί το άτομο καλύτερα, να ξεχάσει και να ξεχαστεί έστω και για λίγο, να επουλώσει πρόχειρα τα τραύματά του. Μόνο που όσο περισσότερο αναλώνεται σε αυτή τη συμπεριφορά τόσο πιο άπιαστο γίνεται το όνειρο για μια στιγμή ανακούφισης και γαλήνης. Είναι όπως με την ηρωίνη: βυθίζει τον χρήστη σε μια νιρβάνα από την οποία κάθε δυσάρεστη σκέψη και ανάμνηση, κάθε οδύνη, ψυχική και σωματική, εξαφανίζονται – για όσο όμως διαρκεί η δόση. Μετά, επανέρχονται όλα δριμύτερα. Και όσο αυξάνονται οι δόσεις και μεταγαλώνει ο εθισμός τόσο περισσότερες δόσεις απαιτούνται.

Ο γνωστός φαύλος κύκλος κάθε εξάρτησης. Τι παθαίνει ο Νάρκισσος; Βυθίζεται στον εαυτό του και πνίγεται. Όχι μία φορά μονάχα· συνέχεια. Ο Αντρέα Σπερέλι φαίνεται να παθαίνει ακριβώς αυτό στο τέλος της *Ηδονής*. Ο Σπερέλι του Ντ'Ανούντσιο είναι ένας ανησυχαστικά σύγχρονος λογοτεχνικός χαρακτήρας.

Ηλίας Μαγκλίνης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΓΚΑΜΠΡΙΕΛΕ ΝΤ'ΑΝΟΥΝΤΣΙΟ

Το βιβλίο τούτο, το οποίο έγραψα στο σπίτι σου ως ευπρόσδεκτος φιλοξενούμενός σου, αφιερώνεται σε εσένα ως έκφραση ευχαριστίας, ως ανάθημα.

Μέσα στον μόχθο του μακρόσυρτου και απαιτητικού άθλου μου, η παρουσία σου στάθηκε ενθαρρυντική και παρηγορητική όπως η θάλασσα. Στην απέχθεια που ακολούθησε τα επώδυνα και δόλια τεχνάσματα του ύφους, η καθάρια απλότητα του συλλογισμού σου ήταν για εμένα παράδειγμα και αφορμή βελτίωσης. Στις αμφιβολίες που διαδέχονταν την προσπάθεια της ανάλυσής μου, συχνά μια στοχαστική πρότασή σου ήταν πηγή φωτός για εμένα.

Σε εσένα που μελετάς όλες τις μορφές και όλες τις μεταβολές του πνεύματος έτσι όπως μελετάς όλες τις μορφές και όλες τις μεταβολές των πραγμάτων, σε εσένα που κατανοείς τους νόμους βάσει των οποίων εκτυλίσσεται η εσωτερική ζωή του ανθρώπου έτσι όπως κατανοείς τους νόμους των σχεδίων και των χρωμάτων, σε εσένα που είσαι τόσο διεισδυτικός γνώστης της ψυχής όσο και σπουδαίος δημιουργός της ζωγραφικής τέχνης, οφείλω την άσκηση και την εξέλιξη της πιο ευγενούς απ' όλες τις ικανότητες του πνεύματος: σου οφείλω τη συνήθεια της παρατήρησης και σου οφείλω, ιδιαιτέρως, τη μέθοδό μου. Τώρα πια είμαι πεπεισμένος, όπως κι εσύ, πως για εμάς υπάρχει μονάχα ένα αντικείμενο μελέτης: η Ζωή.

Στην πραγματικότητα, έχει περάσει κάμποσος καιρός από τότε που, ενώ εσύ έσπευδες να διεισδύσεις στα μυστικά του Ντα Βίντσι και του Τιτσιάνο στην Γκαλερία Σάρα, εγώ σου απηύθυνα χαιρετισμό με στίχους νοσταλγικούς:

*Στα Ιδανικά που δύση δεν έχουν,
Στην Ομορφιά που πόνο δε γνωρίζει!*

Ωστόσο, ένας όρκος που δώσαμε εκείνη την εποχή πραγματοποιήθηκε. Επιστρέψαμε μαζί στη γλυκιά πατρίδα, στο «απέραντο σπίτι» σου. Δεν κρέμονται ταπισερί των Μεδίκων στους τοίχους, ούτε συρρέουν γυναίκες στις συνάξεις μας, ούτε οι οινοχόοι και τα λαγωνικά του Πάολο Βερονέζε περιφέρονται γύρω από τα τραπέζια μας, ούτε υπερφυσικά φρούτα γεμίζουν τις πορσελάνες που ο Γκαλεάτσο Μαρία Σφόρτσα παρήγγειλε στον Μαφέο ντι Κλιβάτε. Οι επιθυμίες μας δεν είναι τόσο αλαζονικές: και η ζωή μας είναι πιο πρωτόγονη, ίσως και πιο ομηρική και πιο ηρωική, αν λάβουμε υπόψη τα γεύματα, αντάξια του Αϊάντα, πλάι στη βουερή θάλασσα, γεύματα που ανακόπτουν τις εξοντωτικές νηστείες μας.

Χαμογελώ όταν σκέφτομαι πως αυτό το βιβλίο, στο οποίο μελετώ με θλίψη την τόση διαφθορά, την τόση ακολασία, την τόση μάταιη ελαφρότητα και υποκρισία και σκληρότητα, γράφτηκε εν μέσω της απλής και γαλήνιας ηρεμίας του σπιτιού σου, ανάμεσα στα τελευταία στορνέλα* του θερισμού και στις πρώτες παστορέλες** του χιονιού, ενώ μαζί με τις σελίδες μου θέριευε η πολύτιμη ζωή του γιου σου.

* Στορνέλο: είδος τρίστιχου ιταλικού ποιήματος, συνήθως αυτοσχέδιου. [Σ.τ.Μ.]

** Παστορέλα: είδος ποιμενικού ποιήματος. [Σ.τ.Μ.]

Φυσικά, αν υπάρχει έστω κάποιος ανθρώπινος έλεος και καλοσύνη στο βιβλίο μου, οφείλω ένα ευχαριστώ στον γιο σου. Τίποτε άλλο δε συγκινεί και δεν ανακουφίζει τόσο όσο το θέαμα μιας ζωής που ξεδιπλώνεται μπροστά μας. Ακόμη και το θέαμα της αυγής ωχριά μπροστά σ' αυτό το θαύμα.

Ιδού, λοιπόν, το πόνημά μου. Εάν κατά την ανάγνωση το βλέμμα σου τρέξει πιο γρήγορα και δεις τον Τζόρτζο σου να σου απλώνει τα χέρια και με το στρογγυλό του πρόσωπο να σου γελά, όπως στη θεϊκή στροφή του Κάτουλλου, *semihante labello**, σταμάτα την ανάγνωση. Και οι μικρές ροδαλές του φτέρνες, μπροστά σου, ας πατήσουν τις σελίδες όπου αποτυπώνεται όλη η αθλιότητα της *Ηδονής* κι ας γίνει σύμβολο και ευχή τούτου το ασυναίσθητο πάτημα.

Χαίρε, Τζόρτζο. Φίλε και δάσκαλε, ένα μεγάλο ευχαριστώ.

Γκ. ντ'Α.

Από το Μοναστήρι**:
Τρίτη 9 Ιανουαρίου 1889

* «Με μισόκλειστα χείλη». Λατινικά στο κείμενο. Από το δέκατο ποίημα της συλλογής του Κάτουλλου, *Κάρμινα*.

** Το μοναστήρι της Αγίας Μαρίας του Ιησού στη Φρανκαβίλα αλ Μάρε αγοράστηκε από τον Μικέτι το 1883, ο οποίος το μετέτρεψε σε κατοικία και χώρο εργασίας. [Σ.τ.Μ.]

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

Κεφάλαιο 1

Ο χρόνος αργόσβηνε γλυκά. Ο ήλιος της τελευταίας μέρας του χρόνου σκόρπιζε μια αιθέρια, εξαιρετικά απαλή, χρυσαφένια θαλπωρή στον ουρανό της Ρώμης, σχεδόν ανοιξιάτικη. Όλοι οι δρόμοι ήταν κοσμοπλημμυρισμένοι, όπως κάθε Κυριακή του Μαΐου. Πλήθος οχημάτων διέσχιζαν βιαστικά την Πιάτσα Μπαρμπερίνι, την Πιάτσα ντι Σπάνια· ένας αδιάκοπος, συγκεχυμένος αχός σκαρφάλωνε κι από τις δύο πλατείες ως την Τρινιτά ντέι Μόντι, τη Βία Σιστίνα και τρύπωνε υπόκωφος στα δωμάτια του Παλάτσο Τζούκαρι.

Τα δωμάτια πλημμύριζαν σιγά σιγά από το άρωμα που ανέδιδαν τα φρέσκα λουλούδια στα βάζα. Βυθισμένα σε κρυστάλλινα ανθοδοχεία, τα τριαντάφυλλα με τα πυκνά, πλατιά πέταλα έστεκαν λυγερά πάνω στους χρυσούς τους μίσχους ανοίγοντας σαν αδαμάντινα κρίνα, όμοια με εκείνα που ορθώνονται πίσω από την Παρθένο, στο τόντο* του Σάντρο Μποπιτσιέλι, στην Γκαλερία Μποργκέζε. Κανένα άλλο ανθοδοχείο δεν έχει τέτοιο σχήμα: τα λουλούδια μέσα σ' αυτή τη διάφανη φυλακή θαρρείς και εξαϋλώνονταν κι έδιναν την αίσθηση θρησκευτικής ή ερωτικής προσφοράς.

Ο Αντρέα Σπερέλι περίμενε μια ερωμένη στα δωμάτιά του. Κα-

* Τόντο: πίνακας κυκλικού σχήματος, ιδιαίτερα διαδεδομένος κατά τον 15ο αιώνα. [Σ.τ.Μ.]

θετί ολόγυρα φανέρωνε πραγματικά μια ιδιαίτερη ερωτική φροντίδα. Ξύλα άρκευθου έκαιγαν στο τζάκι και το μικρό τραπέζι του τσαγιού ήταν κίολας στρωμένο με φλιτζάνια και πιατάκια από μαγιόλικα* του Καστέλ Ντουράντε, ποικιλμένα από τον Λούτσιο Ντόλτσι με μυθολογικές παραστάσεις, αρχαίες μορφές με απάραμιλλη χάρη και κάτω από τα είδωλα, με πλάγια μαύρα γράμματα, ήταν γραμμένα εξάμετρα του Οβίδιου. Το φως διείσδυε μουντό μέσα από τις κόκκινες μπροκάρ κουρτίνες στολισμένες με ασημοκέντητα ρόδια, φύλλα και αποφθέγματα. Έτσι όπως ο μεσημεριανός ήλιος χτυπούσε στα τζάμια, πάνω στο χαλί αντιφέγγιζε η λουλουδένια πλέξη των δαντελένιων κουρτινών.

Το ρολόι της Τρινιτά ντέι Μόντι σήμανε τρεις και μισή. Έμμενε μισή ώρα ακόμη. Ο Αντρέα Σπερέλι σηκώθηκε από τον καναπέ όπου είχε ξαπλώσει και πήγε να ανοίξει ένα από τα παράθυρα: ύστερα έκανε μερικά βήματα στο διαμέρισμα: κατόπιν άνοιξε ένα βιβλίο, διάβασε μερικές αράδες, το ξανάκλεισε: στη συνέχεια, έψαξε τριγύρω να βρει κάτι, με βλέμμα διστακτικό. Τον βασάνιζε τόσο πολύ η αγωνία της προσμονής, που ένιωθε την ανάγκη να κινηθεί, να κάνει κάτι, να ξεχάσει το εσώψυχο μαρτύριό του με κάτι απτό. Έσκυψε πάνω από το τζάκι, πήρε τη μασιά για να ανασκαλέψει τη φωτιά κι έβαλε στον σωρό με τα λαμπαδιασμένα ξύλα άλλο ένα κομμάτι άρκευθου. Ο σωρός κατέρρευσε: τα κάρβουνα κατρακύλησαν σπιθοβολώντας ως τη μεταλλική πλάκα που προστάτευε το χαλί: η φλόγα διασπάρστηκε σε αμέτρητες μικρές γαλαζωπές γλώσσες που χάνονταν και εμφανίζονταν ξανά: τα κούτσουρα άρχισαν να καπνίζουν.

* Μαγιόλικα: κεραμικό υλικό, ευρέως διαδεδομένο στην Ιταλία. Με τον ευρύτερο όρο «μαγιόλικες» εννοούμε τα ιταλικά κεραμικά κομψοτεχνήματα με τη στιλπνή ζωγραφισμένη επιφάνεια ή την ανάγλυφη διακόσμηση. [Σ.τ.Μ.]

Και τότε μια ανάμνηση αναδύθηκε στη θύμηση του Αντρέα. Κάποτε, ακριβώς μπροστά σ' αυτό το τζάκι, της Έλενας της άρεσε να χρονοτριβεί, προτού ντυθεί, μετά τις ερωτικές περιπτώξεις τους. Με μεγάλη δεξιοτεχνία στοίβαζε μεγάλα κομμάτια ξύλου στην πυροστιά. Έπιανε και με τα δυο της χέρια τη βαριά μασιά κι έγερνε προς τα πίσω το κεφάλι για να αποφύγει τις σπίθες. Σ' εκείνη την κάπως κοπιαστική πράξη, έτσι όπως κινούνταν οι μύες και κυμάτιζαν οι σκιές, το κορμί της πάνω στο χαλί έδειχνε να χαμογελά απ' όλες τις κλειδώσεις του, απ' όλες τις πτυχές του, λουσιμένο από μια κεχριμπαρένια ωχρότητα που θύμιζε τη Δανάη του Κορέτζο. Και είναι αλήθεια πως τα άκρα της θύμιζαν την τέχνη του Κορέτζο, τα χέρια της, τα πόδια της, μικρά κι ευλύγιστα, σαν κλαδιά δέντρου όπως απεικονίζονται στα αγάλματα της Δάφνης στο πρώτο στάδιο της μυθικής της μεταμόρφωσης.

Μόλις εκείνη ολοκλήρωνε το έργο της, τα ξύλα αναφλέγονταν και εξέπεμπαν μια ξαφνική λάμψη. Μέσα στο δωμάτιο, εκείνο το ζεστό κοκκινωπό φως πάλευε για ώρα με το παγωμένο λυκόφως που τρύπωνε από τα τζάμια. Η οσμή του αναμμένου άρκευθου σου προκαλούσε μια ελαφριά ζάλη. Στη θέα της φωτιάς, η Έλενα έδειχνε να καταλαμβάνεται από μια παιδική τρέλα. Έπειτα από κάθε ερωτική περίπτωση, είχε το κάπως σκληρό συνήθειο να μαδάει στο χαλί όλα τα λουλούδια που υπήρχαν στα βάζα. Όταν επέστρεφε στο δωμάτιο, αφού πρώτα πήγαινε να ντυθεί, φορούσε τα γάντια της ή κούμπωνε μια κόπιτσα και χαμογελούσε περιστοιχισμένη από εκείνη την καταστροφή· μα τίποτα δεν ξεπερνούσε σε χάρη εκείνη την κίνηση που έκανε κάθε φορά, ανασηκώνοντας τη φούστα και φέρνοντας μπροστά πρώτα το ένα πόδι κι ύστερα το άλλο, ώστε ο γονατιστός εραστής της να της δέσει τα ακόμη λυτά κορδόνια των παπουτσιών της.

Το μέρος δεν είχε αλλάξει σχεδόν καθόλου. Από όλα τα πράγ-

ματα που είχε κοιτάξει ή αγγίξει η Έλενα αναδυόταν πλήθος αναμνήσεων και οι εικόνες από εκείνο τον παλιό καιρό ξαναζωντάνευαν θυελλώδεις. Έπειτα από περίπου δύο χρόνια, η Έλενα θα διάβαινε και πάλι εκείνο το κατώφλι. Σε μισή ώρα, ω ναι, η Έλενα θα ερχόταν, η Έλενα θα καθόταν σ' εκείνη την πολυθρόνα ανασηκώνοντας από το πρόσωπό της το βέλο, ασθμαίνοντας ελαφρά όπως κάποτε και θα μιλούσε. Έπειτα από δύο χρόνια όλα τα αντικείμενα θα άκουγαν και πάλι τη φωνή της, μπορεί και το γέλιο της.

Η ημέρα του μεγάλου αποχαιρετισμού ήταν η 25η Μαρτίου του 1885, έξω από την Πόρτα Πία, σε μια άμαξα. Η ημερομηνία είχε αποτυπωθεί ανεξίτηλη στη μνήμη του Αντρέα. Τώρα, καθώς την περίμενε, μπορούσε να ανακαλέσει όλα τα γεγονότα εκείνης της ημέρας, με αλάνθαστη διαύγεια. Το τοπίο του Νομεντάνο ξεδιπλωνόταν τώρα μπροστά του λουσμένο σ' ένα ιδανικό φως, σαν εκείνα τα τοπία που ονειρευόμαστε κι όπου τα πάντα σαν να φαίνονται από μακριά χάρη στην ακτινοβολία που σκορπίζουν οι μορφές τους.

Η κλειστή άμαξα γλιστρούσε αχολογώντας μονότονα, με τ' άλογα να τροχάζουν: τα τείχη των παλιών αρχοντικών των πατρικών περνούσαν μπροστά από τις υπόλευκες πόρτες σαν να λικνίζονταν με μια αέναη, γλυκιά κίνηση. Πού και πού έβλεπες κάποια μεγάλη σιδερένια καγκελόπορτα, κι ανάμεσα από τα κάγκελα ξεχώριζες μια αλέα με ψηλούς θάμνους ή ένα καταπράσινο κιόσκι με ρωμαϊκά αγάλματα ή μια μακριά κατάσπαρτη αλτάνα με τις ηλιαχτίδες να γελούν χλωμά εδώ κι εκεί.

Η Έλενα σιωπούσε, τυλιγμένη στη φαρδιά κάπα της από βίδρα, με το βέλο στο πρόσωπο και τα χέρια της προστατευμένα από τα καστόρινα γάντια της. Εκείνος εισέπνεε ηδονικά το λεπτό άρωμα του ηλιοτρόπιου που αναδινόταν από την πολύτιμη γούνα, και συνάμα ένιωθε στο χέρι του το σχήμα του δικού της χε-

ριού. Και οι δυο τους είχαν την αίσθηση πως βρίσκονταν μακριά από τους άλλους, μόνοι· ώσπου ξαφνικά περνούσε η μαύρη άμαξα ενός πρελάτου*, είτε κάποιος έφιππος βοσκός, είτε ένα πλήθος πορφυροντυμένων κληρικών, είτε ένα κοπάδι ζώα.

Μισό χιλιόμετρο πριν από τη γέφυρα εκείνη είπε: «Ας κατεβούμε».

Στην ύπαιθρο, το παγερό και καθάριο φως θύμιζε γάργαρο νερό, κι έτσι όπως τα δέντρα λικνίζονταν στον άνεμο, ήταν θαρρείς και, σαν από οπτική ψευδαίσθηση, το λίκνισμα τούτο μεταδιδόταν σε καθετί ολόγυρα.

Εκείνη σφίχτηκε πάνω του και τρεκλίζοντας στο ανώμαλο έδαφος είπε: «Απόψε φεύγω. Αυτή είναι η τελευταία φορά».

Κι ύστερα σώπασε· όταν ξαναπήρε τον λόγο, του μίλησε με παύσεις και με μια έκφραση όλο θλίψη για την αναγκαιότητα της αναχώρησής της, για την αναγκαιότητα του χωρισμού. Ο μανιασμένος άνεμος της έκλεβε τις λέξεις από τα χείλη. Εκείνη συνέχιζε. Εκείνος τη διέκοψε, της έπιασε το χέρι και με τα δάχτυλά του αναζητούσε ανάμεσα στα κουμπιά τη σάρκα του καρπού της.

«Ποτέ ξανά! Ποτέ ξανά!»

Προχωρούσαν κόντρα στις ακατάπαυστες ριπές του ανέμου. Κι εκείνος, πλάι στη γυναίκα, μέσα σ' εκείνη την υπέρτατη κι αβάσταχτη μοναξιά, ένωσε άξαφνα την ψυχή του να κατακλύζεται από περίσσιο σθένος, απ' την υπεροψία μιας πιο ελεύθερης ζωής.

«Μη φύγεις! Μη φύγεις! Εγώ σε θέλω ακόμη, πάντα...»

Της γύμνωσε τον καρπό κι έμπηξε τα δάχτυλά του στο μανίκι, τρίβοντας το δέρμα της με μια ταραγμένη κίνηση, που έκρυσσε τον πόθο του για ακόμα μεγαλύτερες κατακτήσεις.

* Πρελάτος: καθολικός αρχιερέας. [Σ.τ.Μ.]

Για τον αριστοκράτη δανδή Αντρέα Σπερέλι, στη Ρώμη του τέλους του 19ου αιώνα, η πιο όμορφη γυναίκα είναι πάντοτε η επόμενη. Όπως όμως γίνεται με όλους τους ηδονοθήρες, κάποτε βρίσκει και ο Αντρέα τον δάσκαλό του. Μονάχα που στην περίπτωση του δεν είναι μία γυναίκα αλλά δύο: η Έλενα Μούτι και η Μαρία Φέρες, αμφότερες σύζυγοι άλλων ανδρών. Διχασμένος ανάμεσα στα δύο αυτά πρόσωπα που κεντρίζουν την καρδιά και το σώμα του, και παρά τη σωρεία άλλων επτά γυναικών που παράλληλα παρελαύνουν στη ζωή του, ο Αντρέα φτάνει ως το κατώφλι του θανάτου για να συνειδητοποιήσει ότι τις επιθυμεί και τις δύο πάρα πολύ. Μήπως όμως έτσι τις χάσει και τις δύο και άρα χάσει τα πάντα;

Το εμβληματικό αυτό μυθιστόρημα του Γκαμπριέλε Ντ'Ανούτσι ανατέμνει τον κόσμο της αλόγιστης, τυφλής επιθυμίας, της ακόρεστης δίψας για ερωτικές κατακτήσεις, όπου όμως το πρόσωπο του πόθου σχεδόν δεν έχει καν πρόσωπο: το αντικείμενο του πόθου είναι ο ίδιος ο πόθος και το ξόδεμα του εαυτού έχει ως τίμημα μια γεμάτη αγκάθια μοναξιά. Με το απαράμιλλο, πληθωρικό ύφος του ο Ιταλός συγγραφέας σκιαγραφεί στην *Ηδονή* τον εστέτ χαρακτήρα που αναζητά το ωραίο χάριν του ωραίου, γιορτάζοντας μια παρακμή που είναι την ίδια στιγμή μια γιορτή της ζωής και του θανάτου.

Στην παρούσα έκδοση, σε νέα μετάφραση, εκτός από το προλογικό σημείωμα της μεταφράστριας Δήμητρας Δότση, περιλαμβάνονται ένα εισαγωγικό κείμενο του διευθυντή σειράς Ηλία Μαγκλίνη, καθώς και επίμετρο με αποσπάσματα ενός δοκιμίου πάνω στο έργο του Ντ'Ανούτσι από τον κορυφαίο κλασικό συγγραφέα Χένρι Τζέιμς.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 20930

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ